

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Wikileaks

- Nyhetsrapportering i svensk dagspress

Medie- och kommunikationsvetenskap HT11
Kandidatkurs – Strategisk Kommunikation, MKVK01 30.0 hp
Författare:
Mickael Lindstrand
Lucie Nilsson

Examinator:
Veselinka Möllerström
Handledare:
Marja Åkerström
Fredrik Schoug

Abstract

Uppsatsens titel	Wikileaks – Nyhetsrapportering i svensk dagspress
Seminariedatum	13 Februari 2012
Kurs	MKVK01 Kandidatkurs Strategisk Kommunikation 30.0 hp
Författare	Mickael Lindstrand & Lucie Nilsson
Handledare	Marja Åkerström & Fredrik Schoug
Nyckelord	Svensk dagspress, Wikileaks, Nyhetsrapportering, Gatekeeping, Dagordning, Inramning

Sammanfattning

Den 28:e november 2010 publicerade mediaorganisationen Wikileaks en dokumentläcka som bestod av 251 287 dokument från det amerikanska utrikesdepartementet. Denna läcka kom att skapa en het debatt runt om i världen. Ett av de länder som nämns bland dokumenten är Sverige och även här blossade en diskussion upp. Denna uppsats använder detta fall för att problematisera hur den svenska dagspressen rapporterade om händelsen. Detta gör vi genom en textanalys av artiklar publicerade i någon av de nio rikstäckande tidningarna i Sverige. Syftet med detta är att kartlägga och synliggöra hur svensk dagspress nyhetsrapportering om Wikileaks dokumentläcka har sett ut. Detta kartläggande är en central del inom medie- och kommunikationsvetenskaplig forskning. Ett kartläggande som går ut på att försöka förstå de bakomliggande ramverk som påverkar hur svensk dagspress rapportering ser ut.

Resultat

Denna uppsats ledde till ett resultat där det framgick att de analyserade artiklarna antingen misstänkliggjorde Wikileaks eller osynliggjorde dokumentläckans positiva effekter. Ett resultat som ger skäl till att ifrågasätta den svenska dagspressens nyhetsrapportering.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Tidigare forskning	5
1.3 Syfte och frågeställning	7
2. Metoddiskussion	8
2.1 Kvalitativ textanalys	8
2.2 Avgränsning	9
2.3 Urval	9
2.4 Metodreflektion	11
2.5 Analysmetod	11
3. Teoridiskussion	12
3.1 Nyhetsrapportering	12
3.2 Begreppet gatekeeping	13
3.3 Makten över dagordningen	14
4. Analys	16
4.1 Dagordningsteorier	17
4.2 Vikten av gatekeeping	19
4.3 Nyhetsrapporteringens inramning	25
5. Slutdiskussion	29
6. Källförteckning	30

1. Inledning

Söndagen den 28:e november 2010 publicerade Wikileaks 251 287 läckta dokument från det amerikanska utrikesdepartementet via deras servrar. Vem som helst som hade tillgång till internet kunde ta sig till Wikileaks sida där de publicerade materialet (cabelgate.org). Denna publicering initierade en livlig debatt runt om i världen och blev senare känd som Cabelgate. Namnet är en direkt hänvisning till politikskandalen Watergateaffären under 1972-1974. Dokumenten sträckte sig från den 28:e december 1966 fram till den 28:e februari 2010. Läckan kommer ifrån 274 amerikanska ambassader, konsulat och diplomatiska uppdrag (cabelgate.org). Publiceringen skapade också en diskussion specifikt i Sverige då 819 av de 251 287 läckta dokumenten nämner eller berör Sverige.

Anledningen till kontroversen kring publiceringen är de facto att det var konfidentiella och sekretessbelagda uppgifter mellan amerikanska ambassader runt om i världen och det amerikanska utrikesdepartementet (Svenska Dagbladet 2010-12-05: 25). Detta trots att Wikileaks, som vanligtvis inte censurerar sitt material, tog bort namn på personer och platser som ansågs vara känsliga. Svensk dagspress rapporterade om läckan under de kommande veckorna och in på nästa år. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur svensk dagspress har rapporterat om Wikileaks dokumentläcka, som är den största Wikileaks någonsin tillhandahållit.

1.1 Bakgrund

Wikileaks är en icke vinstdrivande mediaorganisation som lanserades 2007. Organisationens självutnämnda mål är att publicera nyheter och information till allmänheten. Wikileaks tillvägagångssätt består av ett innovativt, säkert och anonymt system där källor läcker information till Wikileaks journalister. Wikileaks accepterar, precis som andra mediekanaler vars uppgift är grävande journalistik, anonyma källor. Själva systemet består av en elektronisk brevlåda med hög säkerhet för källor att lämna sitt material. Ett system som, enligt Wikileaks, ger ett maximalt skydd för deras källor (wikileaks.org). När informationen kommer in så analyserar och verifierar Wikileaks journalister materialet. Därefter skrivs nyheten ut för allmänheten att ta del av. Både nyheten och ursprungsmaterialet publiceras så att läsarna själva kan analysera informationen (wikileaks.org).

Även i fallet med Cabelgate publicerades ursprungsmaterialet för allmänheten att ta del av. Även om vissa namn på personer och platser censurerades. Wikileaks principer bygger på att försvara yttrandefriheten och mediapublicering baserade på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Deklarationen cementerar människors rätt till fri åsiktsyttring (wikileaks.org). Detta klargörs även i Wikileaks dokumentläcka då anledningen till läckan, enligt Wikileaks, är att allmänheten ska få insikt i hur amerikansk utrikespolitik fungerar. Läckan visar hur Amerika bedriver spionage mot sina allierade, tittar bort när mänskliga rättigheter kränks och försöker sälja in amerikanska företag i olika länder (cabelgate.org). Wikileaks är dock inte de enda som gör detta. Det finns andra exempel som Openleaks vilket är snarlikt i form men det är inte lika väletablerat eller välkänt (openleaks.org).

1.2 Tidigare forskning

I vår inventering runt tidigare forskning om Wikileaks fann vi 27 artiklar när vi gjorde vår sökning i juni 2011. Av de artiklarna var det 11 som inte gick att ladda ner och var publicerade på antingen tyska eller franska. Det blev således ett naturligt urval och de resterande 16 artiklarna är det underlag vi gick igenom för att få en bild av den tidigare forskningen som finns runt Wikileaks.

Den övervägande majoriteten av de återstående artiklarna, sju stycken, berör de effekter som Wikileaks publicering hade på internetsäkerhet. Efter att Wikileaks publicerat sin dokumentläcka riktade en hackergrupp, som går via namnet ”Anonymous”, attacker mot företag och myndigheter som gått emot Wikileaks (Wiki, 2010). En genomgående utgångspunkt i artiklarna är huruvida denna hackergrupps agerande var ett faktiskt hot på internet eller inte. Just fallet med Wikileaks används dock endast som ett ingångsspår för att sedan fokusera på vad effekterna ledde till. Själva forskningsområdet som dessa artiklar berör är informatik och IT-säkerhet.

Två av de artiklar som dök upp i vår sökning handlar om det brittiska partiet, BNP eller British National Party, vars medlemslista läcktes (BNP, 2008). Till följd av detta blev medlemmar, endast ett fåtal timmar efteråt, hotade per telefon eller mail. Artiklarna går inte in på någon djupare nivå utan återger snarare händelsen deskriptivt. Detta kan dock användas som underlag för ett forskningsområde där man problematiserar runt riskerna med fri

information, ett område som Haines (2011) berör i en av de resterande artiklarna. I denna artikel beskriver Haines hur förtroendet bland folket till regeringen och pressen skadas av en läcka som Wikileaks publicerade. En artikel som öppnar upp för ett intressant forskningsområde där båda sidorna av fri information problematiseras.

Ytterligare en artikel som problematiserar en effekt av Wikileaks publicering beskrivs av Miller och Ahluwalia (2011). I denna artikel problematiserar den effekt som fri information har haft på de diplomatiska relationerna mellan de nämnda länderna i dokumentläckan. Utgångspunkten i denna artikel är att de diplomatiska samtalen i det privata har destabiliserats och synliggjorts för allmänheten.

En annan effekt av Wikileaks publicering behandlas av Brian, McDermott och Weins (2011). I denna artikel spånar författarna om eventuella lagar eller policys som kan komma att anammas för att hindra en läcka i framtiden. Lagar och riktlinjer som inkräktar på individens möjlighet till fri information. Det fanns också en artikel (Neville, 2010) som dök upp i vår sökning som handlade om Wikileaks tidigare publicering Afghan War Diary. En publicering som inte är relevant för vårt fall rörande Wikileaks senaste dokumentläcka Cabelgate.

Ytterligare två artiklar beskrev olika effekter runt Wikileaks dokumentläcka. Den första artikeln nämner i korthet olika nyheter som uppstått efter dokumentläckan i olika delar av världen (Oren, 2011). Den andra artikeln nämner våldtäktsanklagelserna mot Julian Assange som uppstod några veckor efter läckan (Kovel, 2011).

En högst relevant artikel är dock den sista artikeln i vårt underlag som är skriven av Vercoe (2011). I denna artikel redogörs för resultatet av en opinionsundersökning runt Wikileaks dokumentläcka. Undersökningen tog plats på YouGovs hemsida mellan den 26:e och 27:e januari 2011. 1,835 respondenter deltog och alla var bosatta i Storbritannien. Respondenterna var mellan 18 och 60+ år gamla. Resultaten delades upp efter ålder, kön och partitillhörighet. De övergripande resultaten som framgår i artiklarna är bland annat att konservativa var mer negativt inställda än liberala och socialdemokrater. Allmänheten förlitar sig oftast på etablerad dagspress när det rör sig om viktiga nyheter. Män var mer pålästa än kvinnor runt ämnet. Yngre var sämre pålästa än de respondenterna i de äldre åldersgrupperna. Ju mer pålästa respondenterna var runt ämnet ju mer säkra var de i sitt ställningstagande. Den åldersgrupp som var mest positiva till Wikileaks läcka var åldersgruppen 25-39.

Detta resultat som framgår i artikeln är väldigt intressant för just forskningsområdet medie- och kommunikationsvetenskap. Ingen av artiklarna redovisar dock hur den etablerade dagspressen har rapporterat om Wikileaks dokumentläcka och ingen av artiklarna nämner något svenskt perspektiv. Det är här vi finner en lucka att undersöka.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka samt analysera hur svensk dagspress har rapporterat om Wikileaks dokumentläcka.

Det är främst dagspressens nyhetsskapande egenskaper och förmågor som vi analysera i denna uppsats. I detta fall direkt kopplat till Wikileaks och den svenska nyhetsrapporteringen angående just Wikileaks. Det är också intressant för oss att undersöka vilken roll så kallad ”gatekeeping” har i just det här fallet. En intressant analys är om det har getts en positiv eller en negativ bild av Wikileaks.

- Hur har den svenska nyhetsrapporteringen format diskussionen runt Wikileaks?

2. Metoddiskussion

2.1 Kvalitativ textanalys

Metoden vi har valt för att göra denna är en kvalitativ textanalys där vi tolkar artikelförfattarens ställningstagande. Detta kan också kopplas till anledningen till varför vi gjort det selektiva urvalet vi har av artiklar då artiklarna måste innehålla ett ställningstagande och inte endast vara en saklig återgivning av fallet. Den kunskap vi får genom att använda denna metod är att synliggöra en texts mening och syfte. Findahl och Höijer menar att en textanalys av en artikel kräver en tolkning för att förstå dess innebörd (Findahl & Höijer, 1981:26). Det är först efter att vi synliggjort innehållet av textens ställningstagande som vi kan analysera den.

Denna analys går ut på att ställa frågor till texten och se om man kan svara på dem. Frågor som vilken mening texten har? Vilka argument vilar textens slutsatser på? Skälet till att göra detta är för att ta fram det dolda innehållet i texten (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:237). De frågor vi ställde var vilket ställningstagande artikelförfattaren gjorde. Var författaren positiv till Wikileaks läcka? Var man negativ eller neutral?

Anledningen till att avgränsa sig till svensk dagspress ligger i att delar av läckan berör Sverige. Det är då intressant att undersöka hur den inhemska dagspressen har skildrat nyheten. Med hjälp av den valda metoden kan vi få en överblick över den nyhetsrapportering som har förekommit i svensk dagspress i samband med Wikileaks dokumentläcka och på vilket sätt denna nyhet har skildrats.

Ytterligare ett skäl till att använda sig av textanalys är för att undersöka dagspressens maktutövande. Det ställningstagande artikelförfattaren gör genom sitt språk är med och formar verkligheten (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:239). Den som får sitt ställningstagande publicerat på riksnivå utför ett maktutövande i form av att bidra till att forma hur diskussionen runt ämnet ser ut. Att analysera detta är en central del av medie- och kommunikationsvetenskaplig forskning.

Detta arbete och denna tolkningsprocess av vår empiri har sin utgångspunkt i den hermeneutiska forskningstraditionen. För att förstå något här i världen måste vi tolka det utifrån dess omgivning. Den hermeneutiska forskningstraditionen betyder tolkningslära och menar att det vi gör till vardags när vi tyder texter, tal eller bilder är inte annorlunda från vad man gör i ett forskningssammanhang (Jarlbro, 2000:79). I detta sammanhang gäller det att tolka vår empiri utifrån en kvalitativ textanalys.

2.2 Avgränsning

Redan innan vi tog fram vårt empiriunderlag gjorde vi en avgränsning. Det material vi valde att avgränsa oss till är artiklar publicerade i svensk dagspress. De artiklar vi har avgränsat oss till gäller debattinlägg, ledare och artiklar skrivna av tidningarnas egna journalister. Vi har alltså medvetet avgränsat oss från massutskick av nyhetsbyråer som TT eller Reuters. Anledningen till att vi gjort denna avgränsning är för att vi vill ha ett underlag där artikelförfattaren gör ett ställningstagande eller skriver en text som är lämpad för tolkning.

Ett massutskick från en nyhetsbyrå där Wikileaks dokumentläcka redovisas kortfattat är således inte relevant för vår undersökning. Därför sållades de bort. Vi gjorde också en avgränsning utifrån en viss tidsperiod. Tidsavgränsning är från 2010-11-28 då läckan kom ut, fram tills 2011-04-08. En relevant tidsavgränsning sett till vår undersökning då fallet med Wikileaks dokumentläcka blev offentlig först den 28:e november 2010.

2.3 Urval

Urvalsförfarandet skedde via Mediearkivet, en databas via Lunds universitet över tidningsartiklar, där sökorden ”Wikileaks”, ”läcka” och ”Cablegate” användes i kombination. Sökningen var begränsad till att gälla nyhetsmaterial från 2010-11-28 till och med 2011-04-08. Det nyhetsmaterial som eftersöktes filterades också utifrån att det publicerades via svensk dagspress. Svensk dagspress som utgörs av Dagen, Dagens Industri, Dagens Nyheter, Metro, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, Expressen, GT och Kvällsposten.

Dessa tidningar har valts ut då dags- och kvällstidningar är rikstäckande och når allmänheten i störst utsträckning. Dessa tidningar har störst chans att påverka opinionen, bland svensk

tidningspress, och är därför intressanta att granskas i vår uppsats. Utifrån vår sökning fann vi 90 artiklar och det var från detta avgränsade underlag som vi gjorde vårt urval. Detta är det första steget i urvalsprocessen som vi utgår ifrån. När undersökningens population är etablerad så kan man ta nästa steg i processen för att generalisera resultatet. Det finns tre huvudåtgärder: att undersöka alla fall, göra ett slumpmässigt val eller ett strategiskt urval av ett mindre antal (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:179). Vi har valt att använda oss av ett strategiskt urval.

Det är alltså ett urval som sker utifrån ett underlag som innefattar olika rådande ställningstagande som publiceras via svensk dagspress. Motiveringen till att vi använder oss av ett strategiskt urval är att det påvisar de ställningstagande som faktiskt finns i opinionsskapandet. Även om man inte kan påstå att man kartlagt alla ställningstaganden, i och med man använder sig av ett strategiskt urval, så synliggör man faktiskt åsikter som finns (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:189).

Genom att endast fokusera på debattinlägg, krönikör och ledare i tidningarna så hamnade det relevanta underlaget på runt 40 artiklar. Av dessa använde vi oss av cirka 20 artiklar i vår analys för att underbygga vårt svar på frågeställningen. Detta då cirka hälften av det befintliga underlaget av artiklar inte gjorde något ställningstagande. Artikelförfattarna förehöll sig, enligt vår tolkning, neutrala till Wikileaks dokumentläcka.

I själva analysdelen av uppsatsen använder vi oss av citat från 13 artiklar då vissa artiklar har snarlika ställningstagande som inte behövs upprepas i citatform. Vi har alltså gjort ett strategiskt urval både i form av att avgränsa oss till de nio rikstäckande tidningarna och sedan av artiklar i tidningarna. Reliabilitet eller trovärdigheten uppnås till viss del i metoden då denna metod är den som behövs för att vi ska få det empiriunderlag som krävs för att svara på vår frågeställning.

Genom att välja rätt metod infinner det sig en nivå av trovärdighet och reliabilitet i hur bra vår datainsamling har fungerat. Vi menar att en nivå av trovärdighet uppnås då denna metod är väl lämpade för att synliggöra en texts innebörd och möjliggör vidare analys.

2.4 Metodreflektion

I vår reflektion runt vårt val av metod så inser vi innebörden av att endast använda sig av en metod i empiriinsamlingen. Betydelsen av detta är att vårt resultat står och faller med metodens styrkor samt svagheter. Svagheter som att textanalysen är baserade på vår tolkningsförmåga. Styrkor som att synliggöra artikelförfattarens poäng och åsikter genom sin text. Det samma gäller själva urvalet av de artiklar som vi fick fram av vår sökning.

Effekten av att vi medvetet riktar in oss på artiklar, krönikor, ledare och debattinlägg, som är opinionsskapande i sitt syfte, är att vi får ett vinklat underlag. Samtidigt är det en bedömning från vår sida då vår uppsats ska redovisa det material som är relevant för dess syfte och inte kartlägga alla skrivna texter runt fallet. Genom att analysera de faktiska ställningstagande som publiceras inom svensk dagspress förhåller vi oss väl till uppsatsens problemformulering och syfte.

2.5 Analysmetod

När vi analyserade vår empiri så tänkte vi främst på att försöka tolka textens mening. Vad handlade den om och vad var själva poängen. En tankegång vi hade var om texten och artikelförfattaren ställde sig positiv eller negativ till händelsen. Vi försökte då identifiera olika citat som var talande för hur detta ställningstagande såg ut. Genom att göra detta får vi ett exempel på hur händelsen ramar in som en nyhet i dagspressen.

Något vi också tänkte på när vi gjorde vår analys var att försöka kartlägga genomgående trender i empirin. Vi försökte ha i åtanke om vi kunde hitta något tema som var återkommande i ett flertal av de texter vi analyserade. Detta skulle erbjuda en grund att stå på för att driva en mer generell slutsats. Utöver detta tänkte vi också på att försöka hitta något överraskade oss. Var det något i artiklarna som vi inte trodde skulle finnas men som dök upp ändå.

3. Teoridiskussion

Vi använder oss av tre teoretiska utgångspunkter för att behandla vår empiri och genomföra vår analys. Utifrån dessa perspektiv kan vi göra en samlad analys med målsättningen att svara på vår frågeställning.

3.1 Nyhetsrapportering

I vårt arbete att analysera fram ett svar på vår frågeställning om hur den svenska dagspressens nyhetsrapportering har sett ut så har vi använt oss av Allan och hans bok *News Culture* (2010). Allan beskriver hur dagstidningar rapporterar nyheter och hur dessa nyhetshändelser framställs.

Ett centralt begrepp som Allan använder i sina tankar om nyhetsrapportering är ”framing events” eller inramning av händelser. Kärnan i arbetet med att framställa en händelse som en nyhet är att rama in denna händelse och ge den mening (Allan, 2010:74). Man skapar alltså ett värde i att förmedla en händelse som en nyhet genom att skapa mening. Om en artikelförfattare vill belysa en händelse så kan detta göras genom att rama in händelsen utifrån ett specifikt perspektiv. Beroende på vilken inramning som händelsen ges så får den en specifik mening.

Ytterligare en innebörd av inramning är att fånga komplexiteten i någonting (Allan, 2010, 74). Genom att rama in en händelse utifrån artikelförfattarens ståndpunkt så avgränsas händelsen till att diskutera det artikelförfattaren vill belysa. Om det är en komplex och stor nyhet så kan inramningen förenkla den rapportering som artikelförfattaren genomför. Dagspressen väljer då vad som ska ramas in runt händelsen och rapporterar utifrån det. En världsomsträckande händelse blir då allt mer hanterbar och läsarens mottagning underlättad.

Att rama in en händelse innebär också att ge bakgrundsinformation om händelsen till mottagaren (Allan, 2010:75). Att rama in en händelse kan göras genom att relatera till tidigare nyheter eller sidohändelser som skett i anknytning till den händelse som nu ramas in och rapporteras om. Den inramade händelsen associeras därför till andra händelser som kan ge ytterligare information eller vinkling på nyheten.

Denna inramning influerar också vilken sorts information runt händelsen som blir nyhetsvärdig (Allan, 2010:77). Beroende på vilken inramning artikelförfattaren väljer att göra på den händelse som rapporteras så kommer det påverka vilken information som är relevant och publiceras. Om artikelförfattaren väljer att göra en negativ inramning av en händelse då påverkar det vilken information som följer med i nyhetsrapporteringen. För att göra en negativ inramning behövs det information som underbygger denna ram. Just denna informationsbehandling kan vi koppla till gatekeeping processen.

3.2 Begreppet gatekeeping

Ett viktigt begrepp som vi måste använda oss av i vår analys runt dagspressens nyhetsrapportering är gatekeeping. Gatekeeping är den term som beskriver den funktion media har och som möjliggör deras nyhetsrapportering. Vi använder oss av McQuails (1994) definition av detta begrepp som han kartlägger i sin bok *McQuail's mass communication theory*.

Gatekeeping beskriver den process där dagspressen gör ett selektivt urval av vilken nyhet som ska släppas genom "gaten" eller portarna och ut i nyhetskanalerna (McQuail, 2000:276). Då det finns ett begränsat utrymme för hur mycket som kan publiceras så gör dagspressen ett medvetet urval om vad som ska tryckas eller inte. J. Shoemaker och P. Vos (2009) beskriver, i sin bok *Gatekeeping Theory*, hur denna process är en central roll för modern media idag (Shoemaker & Vos, 2009:1). Det har en central roll då gatekeeping influerar vad som står till grund för en läsares syn på världen. Om en mottagare endast får sina nyheter från dagspressen så är det endast information som släpps igenom deras portar som mottagaren tar del av.

Vilken sorts information som släpps förbi portarna kan verka trivialt, men då det är en process som sker varje dag ökar betydelsen (Shoemaker & Vos, 2009:3). Det innebär alltså att för varje dag som en läsare tar del av material som blivit behandlad genom en gatekeeping process, ju mer betydelsefull blir den. Dagstidningarna bestämmer vilken händelse de ska rapportera om och hur de ska rapportera om det. Just denna process att bestämma vilken information som ska publiceras står alltså till grund för mottagarens uppfattning om händelsen.

En slutsats som McQuail kommer fram till är att det finns vissa nyheter och ämnen som har en bättre chans än andra att bli publicerade och ta sig förbi portarna. Händelser som är plötsliga, är storskaliga, har en hög intensitet, okomplicerade, oförväntade, kulturellt nära till mottagarna och kan följas upp föredras av dagspressen (McQuail, 1994:214).

En annan teoretisk utgångspunkt vi använder oss av för att möjliggöra vår analys, likt ett verktyg som öppnar en dörr, är Shoemaker och Vos tankar om en viktig aspekt gällande konsekvenserna av gatekeeping. En av de konsekvenser som uppstår är att när man väljer vissa informationsbitar att passera portarna är att man också väljer bort andra informationsbitar. Informationsbitar i form av nyheter och information som media väljer att inte publicera (Shoemaker & Vos, 2009:4).

Detta är intressant att synliggöra då allmänheten missar information om en händelse då media inte väljer att ta med det. Information döljs, medvetet eller omedvetet, för mottagaren och en händelse kan gå förlorad för den stora massan. Det som inte släpps förbi portarna kan inte bli en del av läsarens uppfattning.

3.3 Makten över dagordningen

Dagordningen eller så kallade agenda settings har länge styrt mediernas innehåll och påverkat allmänhetens sätt att tycka till om ett aktualiserat ämne. De dagordningsteorier som vi utgår ifrån i vårt arbete är då främst McCombs (2004) teorier i boken *Makten över dagordningen. Om medierna, politiken och opinionsbildningen*.

McCombs menar bland annat att de frågor som medierna kontinuerligt väljer att sätta fokus på i nyhetssändningarna också är samma ämnen som kommer att bli uppmärksammade och omdiskuterade även bland allmänheten. Och det är med hjälp av dessa, av media välkonstruerade bilder som vi sedan skapar våra egna uppfattningar samt mentala bilder av verkligheten. Bilder som nästan uteslutande baseras på de dagliga nyhetsrapporteringar som allmänheten regelbundet får ta del av och som oftast är vinklade på ett eller annat sätt. (McCombs, 2004: 11). Nyhetsmedierna kan med andra ord fastställa dagordningen för allmänhetens tankar och diskussioner (McCombs, 2004:25).

Medierna har alltså ett starkt inflytande på vilka frågor eller ämnen som vi kommer att tycka är viktiga och som ska ägnas hög prioritet både i nyhetsmediernas dagordning och i allmänhetens. Dock så är det en andra hands verklighet som allmänheten får ta del av genom mediernas nyhetssändningar. McCombs menar också att så kallade dagordningseffekter kan få betydande konsekvenser eftersom de inte bara påverkar hur vi resonerar kring ett ämne utan även kan påverka vårt beteende vilket är viktig aspekt att ha i beaktning. Enskilda konsumenter kan agera utifrån den bild som de själva skapat utifrån den information som fås genom mediernas nyhetsrapportering. (McCombs 2004: 49).

Dagordningsteorin är mer specifikt en teori om hur prioriteringar överförs från massmediernas världsbilder till bilderna i våra huvuden. Den bärande teoretiska idén är att element som är framträdande i mediernas bild blir framträdande i allmänhetens bild (McCombs 2004: 97).

En betydande konsekvens av dagordningseffekterna är att allmänheten lätt tillskriver vissa händelser eller personer en vikt eller egenskap som inte nödvändigtvis stämmer överens med verklighetens bild. Något som benämns som etablering av associationer hos den allmänna opinionen eller så kallad priming. (McCombs 2004: 156).

Det blir samtidigt en fråga om vad som får mest utrymme i medierna och vad som förblir dolt för allmänheten. Då allmänheten i första hand förlitar sig på mediernas dagordning blir detta ett makt redskap som i stor utsträckning också påverkar opinionsbildningen.

4. Analys

I söndags släppte Wikileaks sin tredje massiva laddning av klassificerade dokument, den första av 250 000 amerikanska diplomatiska rapporter, fyllda av frispråkiga anmärkningar, off-the-record, från tjänstemän om USA:s utrikespolitik (GT 2010-12-02:4).

Den svenska dagspressen rapporterade om dokumentläckan samma dag som Wikileaks offentliggjorde det globalt. Under den inledande fasen av Wikileaks offentliggörande av dokumentläckan rapporterade svensk dagspress främst om vad själva läckan bestod av. Just detta citat är taget ur en artikel som publicerades tre dagar efter att läckan blev offentlig. I detta skede hade inte allt material gått igenom så något ställningstagande var inte särskilt aktuellt. Vid detta tillfälle handlade det om att snabbt föra ut nyheten, speciellt då ett antal av dokumenten berörde Sverige. Men de olika ställningstagandena kom snart att bli allt fler och tydligare. Några av de positiva ställningstagandena som vi identifierade går att uttolka i nedanstående citat:

Det viktiga är att vi för första gången kan få en gnutta insyn i hur de stora och mäktiga agerar och resonerar när de tror sig vara ostörda, utan att det först måste inträffa en blodig omstörtning där rusiga revolutionärer kastar ut hemliga papper till folkmassan på gatan (Aftonbladet 2010-12-03:10-11).

I denna artikel berör artikelförfattaren en av ideologiskt förankrade anledningarna till varför Wikileaks publicerar sin dokumentläcka. Samtidigt trycker artikelförfattaren på att detta sker genom en demokratisk och fredlig process där inget blod spills. Fokus ligger på själva läckan och förklaringen till varför Wikileaks valt att gå ut med publiceringen. Något vi tolkar som ett positivt ställningstagande för Wikileaks. Att information ska vara fri är något som många anser och det är något som artikelförfattaren utnyttjar. Om denna information kan tas fram genom fredliga medel så är det ännu bättre. En annan positiv aspekt av Wikileaks publicering är den närhet i tiden som dessa dokument berör.

SvD kan i dag publicera dokument som avslöjar hur amerikanska ambassaden uppfattar Sveriges säkerhetspolitik. Vi får genom läckagen reda på vad nu aktiva diplomater i Stockholm skriver – i stället för att få vänta på doktorsavhandlingar 40 år senare när vi kanske inte längre är i livet. Därför är det av intresse att få läsa hur Sveriges verkliga agerande tolkas av världens mäktigaste land, USA (Svenska Dagbladet 2010-12-02:7).

En positiv punkt runt publiceringen är att allmänheten får en bättre insikt i hur politiker och diplomater agerar i det dolda. Detta är viktigt då Wikileaks, enligt artikelförfattaren, bidrar till att samhället är transparent och öppet. Läsaren kan då bilda sig en uppfattning om att Wikileaks publicering leder till en mer balanserad och demokratisk värld. Samtidigt trycker artikelförfattaren på att läckan berör dokument som ligger endast ett fåtal år bak i tiden. Något som gör att händelsen blir väldigt relevant och aktuell som nyhet.

Denna nyhetsrapportering leder till att Wikileaks får en positiv vinkling i dagspressen. Men dessa ställningstagande är långt ifrån talande för de andra artiklar vi tagit del av. Dagspressens nyhetsrapportering runt Wikileaks har blivit allt mer komplicerad. Utifrån ovanstående exempel så framställs Wikileaks som en avslöjande och grävande journalistisk organisation som lyfter fram orättvisor. Det kan ha handlat om att ta del av hemligstämplad information på ett demokratiskt och fredligt sätt eller få insyn i maktens korridorer när det ligger nära i tid. Men utifrån kommande avsnitt så ser man hur denna bild förändras.

4.1 Dagordningsteorier

Underlaget som behandlas i den inledande analysdelen visar hur Wikileaks kritiseras i allt större utsträckning idag. Utifrån reflektioner förankrade i litteraturen ska de bakomliggande faktorerna som förklarar dagordningens innebörd i svensk dagspress synliggöras.

Detta är viktigt att kartlägga då det är utifrån denna nyhetsrapportering det avgörs vilken norm och värderingar allmänheten bildar efter att ha tagit del av dagspressens nyhetsrapportering angående en speciell fråga. Beroende på vilket ställningstagande allmänheten gör kommer det påverka deras attityd gentemot en aktuell fråga eller person. Något som i sin tur kan ha konsekvenser i form av handlingar utförda som en direkt följd av den bild som allmänheten skapat sig av verkligheten.

Det är utifrån detta resonemang som betydelsen och relevansen av att titta på svensk dagspress rapportering av läckan blir tydlig. Det är viktigt att bejaka framtida intressen utifrån dagens förhållanden och opinion. Att granska hur den svenska dagspressens nyhetsrapportering har sett ut är viktigt för att förstå den framtida utvecklingen.

Wikileaks har varit mest konsekvent, och mest effektivt, i sin verksamhet för mänskliga rättigheter när det riktat in sina läckor mot specifika missförhållanden (GT 2010-12-02: 4).

Utifrån denna rapportering och den mediebild som förmedlades i svensk dagspress upphöjdes organisationen för sina publiceringar. Just i detta citat erkänner artikelförfattaren de tidigare läckor som Wikileaks har offentlig gjort. Man återger organisationen i gott ljus där poängen med stycket är att ge en positiv vinkel av Wikileaks arbete. Detta sker i början av artikeln som sedan följs av en allt mer negativ klang.

Wikileaks hävdar på sin sajt att "publiceringen ökar transparensen och skapar därmed ett samhälle som är bättre för oss alla". Samtidigt angrips de hårt av kritiker för lagbrott och för att sätta nationella intressen och människoliv på spel (GT 2010-12-02: 4).

Utan att gå närmare in på vem det är som för fram denna kritik eller vad det är kritiken består av så får läsaren ett intryck att publiceringen inte är helt felfri. Detta citat lyfter fram kritik mot publiceringen och de negativa effekter som läckan för med sig.

När i stället organisationen blir känd för att dumpa data av denna typ, riskerar Wikileaks att förlösa både sin moraliska auktoritet och sitt relativa övertag (GT 2010-12-02: 4).

I samma artikel fortsätter artikelförfattaren att synliggöra de risker som det innebär för Wikileaks moraliska auktoritet och övertag genom att publicera en dokumentläcka av detta slag. Å ena sidan erkänner artikelförfattaren att Wikileaks har en hög auktoritet och övertag sen tidigare, men som å andra sidan nu ifrågasätts.

Genom att upprepa samma budskap frekvent i nyhetsrapporteringen lyfter man, som påpekas av McQuail (2000), medvetet eller omedvetet fram just den frågan som viktig och gör den automatiskt till en prioriterad fråga. Inte bara i mediernas dagordning utan även i allmänhetens.

Artiklarna som står i dagspressen är dock ofta gravt förenklade och bearbetade på ett visst sätt för att passa formatet. De olika nyanser och detaljer som kan vara viktiga för att kunna skapa sig en någorlunda objektiv bild av verkligheten blir därmed mycket begränsade. Det är med andra ord en ytterst viktig roll som svensk dagspress förfogar över med tanke på den makt

som dagspressen faktiskt har. Exempel på detta är bland annat en artikel där utrikesminister Carl Bildt uttalar sig negativt om Wikileaks. Enligt utrikesministern riskerar Wikileaks publicering att försvaga diplomatins ställning. Något som han tar upp i en intervju i Sveriges Radios P1-morgon.

– Det kommer att göra världen mindre säker. Om vi inte har möjlighet att tala förtroendefullt med varandra blir det i stället megafon-diplomati och det kan leda till mer konflikter och problem. (Dagen 2010-11-29).

Ett citat som blir ett direkt ställningstagande mot Wikileaks läcka. Poängen med artikeln är att lyfta fram de risker och faror som finns. Samtidigt som detta sker osynliggör man de positiva aspekter som finns. Positiva aspekter så som att civilsamhället får en bättre insyn i maktens stängda rum. Ett ställningstagande som med största sannolikhet leder till dagordningseffekter i form av etablering av associationer hos den allmänna opinionen utifrån nyhetsrapporteringen (McCombs, 2004).

4.2 Vikten av gatekeeping

Den egenskap som tillåter dagspressen att vinkla en händelse i sin nyhetsrapportering är gatekeeping processen. Det är via denna process som nyhetsrapporteringen kan formas till den uppfattning som dagspressen vill att läsarna ska ta del av. Detta gör att betydelsen av gatekeeping processen är av stor vikt. Detta som Shoemaker och Vos (2009) hårdrar till främst två aspekter. Dels genom vad det är för information som släpps igenom portarna, och dels genom vad det är för information som inte släpps igenom portarna.

Just dessa två aspekter är huvudpelarna inom gatekeeping processen, som i sin tur har stor betydelse för nyhetsrapporteringen. Detta är något som Shoemaker och Vos (2009) också berör. Det som allmänheten kan ta del av i nyhetsrapporteringen kan ingå i deras uppfattning. Det som inte släpps förbi portarna kan inte ingå i allmänhetens uppfattning (Shoemaker & Vos, 2009:4). Något som skulle kunnat ha släppts igenom, för att ingå i allmänhetens uppfattning, är en kommentar från Wikileaks och varför de publicerade läckan. Detta är något som är viktigt att beröra då det påverkar hur nyhetsrapporteringen runt ett ämne ser ut. En påverkad nyhetsrapportering som innebär en risk.

Om du som läsare inte har tillräcklig information om ett ämne så blir din uppfattning av ämnet otillräcklig. Som mottagare kan du då bli vilseled och få en felaktig uppfattning om ämnet. Det som saknas är en balanserad nyhetsrapportering där båda sidor i händelsen får en chans att göra sig hörd. Om denna balans saknas osynliggör dagspressen information när de inte släpper igenom den andra partens information genom portarna. I vårt fall med olika artiklar om Wikileaks så finns det viss information som släpps igenom och annan information som inte släpps igenom portarna. Något som släpps igenom genomgående är att Wikileaks ska ses som något dåligt eller negativt. Den positiva vinklingen runt Wikileaks släpps inte igenom och istället blir det ett fokuserande på den negativa informationen. Det blir en obalans. Exempel på detta är bland annat hur det går att läsa i Expressen om att Wikileaks stjälp demokratier som USA och hjälper diktaturer som Syrien.

Resultatet blir en skev bild av världen där en demokrati som USA snart inte kommer undan med någonting eftersom allt som staten gör inom kort verkar hamna på Wikileaks. Men ledarna Kina, Syrien eller Burma kan fortsätta agera i mörkret, långt bortom mediestrålkastarna. Och de hurrar för Wikileaks i dag. Och fortsätter blockera sajten för kineser. (Expressen 2010-11-29: 11).

Tyngdpunkten i artikeln blir att göra en kritikers rösts hörd om vad han anser om Wikileaks och deras dokumentläcka. Läsaren av artikeln får då endast en sida av fallet klargjord för sig och det är utifrån den vinklingen som läsaren sedan bygger sin uppfattning. Detta innebär då att läsaren endast bygger sin uppfattning på det som synliggörs, något som Shoemaker och Vos (2009) lyfter fram i sina tankar. Med det sagt så är det inte självklart att läsaren tar till sig artikeln ord för ord. Samtidigt så är detta ett klart exempel på hur informationsbitar från en sida släpps igenom portarna medan annan information hålls inne. Den andra sidan i detta fall är Wikileaks. Som artikelförfattare har du en möjlighet att själv bestämma vilken ställningspunkt du vill fokusera på.

I detta exempel beskyller artikelförfattaren Wikileaks för att förstöra det arbete som sker i demokratier, samtidigt som det hjälper diktaturer runt om i världen. Denna kritik är absolut befogad, men det erbjuds inget motargument i artikeln. Läsaren har då ingen chans att bilda sig en balanserad uppfattning om ämnet utifrån denna nyhetsrapportering. Mottagaren kan då inte göra en avvägning om det positiva rättfärdigar det negativa. Läsaren måste då vända sig någon annanstans för att få en motvikt till denna negativt vinklade opinion.

I citatet görs en kritikers röst hörd om de negativa effekterna som kan komma från den publicering som Wikileaks stått för. Att Wikileaks publicering skulle direkt leda till att demokratier stjälpas och diktaturer hjälps är svårt att bevisa. Detta hindrar dock inte denna kritiker att göra sig hörd och att få sina åsikter publicerade. Så länge det ligger i linje med artikelförfattarens inramning av händelsen. Denna händelse är en otroligt komplex händelse som består av flera hundratusentals dokument. För att göra situationen mer lättsmält och hanterbar så fungerar inramningen också till att förenkla händelsen.

Detta är en av Allans huvudpunkter i hans tankar kring inramningen av händelser i nyhetsrapportering. En av inramningens effekter är att det avgränsar en händelse och fångar dess komplexitet i en mer hanterbar form (Allan, 2010:74). Denna dokumentläcka hade en påverkan på flera länder runt om i världen, Sverige var ett av dem. Istället för att kommentera varje dokument av de 819 dokument som berörde Sverige så ramar händelsen in i ett mycket smidigare format. Men att beröva en händelse sin komplexitet gör att nyanserna försvinner. Det blir väldigt svart och vitt, när världen oftast är grå. Artikelförfattaren förenklar då händelsen och väljer vilken sida som ska belysas, en negativ eller positiv. Svart eller vitt. Att gå in på detaljer och nyanser är alldeles för komplex. Det förstör nyhetsvärdet och meningen med att rapportera händelsen. Det finns också andra exempel på negativt vinklad information som släppts genom portarna för att bilda en negativ opinion.

– Jag anser att läcksajterna måste baseras på någon form av värdegrund för att kunna rättfärdiga sin verksamhet. Det är den idealismen som gått förlorad när Wikileaks blivit mer rockstjärna eller kommersiell aktör än öppenhetsverktyg (Svenska Dagbladet 2011-01-18).

I detta exempel lyfts en kritiker fram som ifrågasätter Wikileaks ideologi. I detta fall spelar kritikern på tidigare prestationer som Wikileaks har uppnått och använder det mot organisationen. I tidigare läckor har Wikileaks hyllats för sina publiceringar, men i detta fall ändras opinionen. Från att tidigare varit hyllade i medias ögon så befinner sig Wikileaks nu vid en korsning där allt mer negativa röster görs hörda.

En sådan negativ röst är en tidigare frontfigur inom Wikileaks, den tyske talespersonen Daniel Schmitt, som nu uppger sitt riktiga namn, Daniel Domscheit-Berg. I en artikel framgår det hur han hade fått nog av interna stridigheter som skakat organisationen.

-Vi har haft en sinnessjukt hög nivå av stress de senaste månaderna. Vi har förlorat tron på att vi drar åt samma håll (Svenska Dagbladet 2010-12-05:25).

Artikelförfattaren har i detta fall bestämt sig för att göra en tidigare anställd att få sin kritik framförd. Fokus ligger då på att misstänkliggöra organisationen och ge läsaren en insyn i hur organisationen fungerar från insidan. Detta görs då genom en negativ vinkling. Just denna vinkling på nyheten runt Wikileaks läcka fokuserar alltså snarare på att misstänkliggöra organisationen än att diskutera själva dokumentläckan i sig. Detta exempel berör också en genomgående trend som går att finna i dagspressens nyhetsrapportering.

Något som genomgående hålls bakom portarna i denna nyhetsrapportering är reaktioner och kommentarer från Wikileaks eller personer som jobbar inom organisationen. Förutom denna kommentar från en föra detta anställd så finns det inga reaktioner från personer som är verksamma inom Wikileaks. Det är helt tyst från den sida som det rapporteras om och de ges inget utrymme att ge sitt perspektiv på frågan. Detta är något som var genomgående i all den nyhetsrapportering som vi tog del av i vår empiri.

Detta innebär att det skapas en obalans i nyhetsrapporteringen (Shoemaker & Vos, 2009). Läsaren får inte möjligheten att bilda en balanserad uppfattning då de inte får någon kommentar från de som är ansvariga för läckan. De ansvariga som kan rättfärdiga och förklara varför de publicerade den information som de gjorde. Det skulle sedan vara upp till läsaren att bilda sin egen uppfattning. Men i och med att dessa informationsbitar hålls tillbaka bakom portarna så bidrar det till en skev nyhetsrapportering som påverkar vad det är för grund som läsaren bygger sin uppfattning på.

Denna slutsats ligger också väl i linje med de tankar som Shoemaker och Vos kommer fram till när de kommenterar vikten av gatekeeping. Deras tankar som är att även det som inte släpps igenom portarna är viktigt för påverkan av opinionen (Shoemaker & Vos, 2009:4). Läsaren kan inte ta ställning mot eller för något som de inte blir informerade om. Det är något som sker i detta fall när läsaren inte får tillgång till någon kommentar från Wikileaks själva. Detta kan delvis förklaras av att Wikileaks håller deras medarbetare anonyma.

Detta exempel visar också på hur inramningen runt Wikileaks publicering sker utifrån en sidohändelse. Artikelförfattaren ramar in dokumentläckan genom att knyta an till en annan

händelse där en medarbetare inom Wikileaks har hoppat av. Genom att lyfta fram denna kritikers röst så byggs det en negativ ram runt själva huvudhändelsen. Själva Wikileaks publicering har ingenting med denna person att göra men genom att associera händelserna med varandra så färgas denna negativa ton av sig på Wikileaks.

Utifrån Allans tankar kan vi föra analysen vidare och reflektera vad denna inramning innebär. Speciellt utifrån hans tankar om att ge ett nyhetsvärde till en händelse (Allan, 2010:74). Genom denna inramning så får denna händelse sitt nyhetsvärde. Nyhetens mening är då att misstänkliggöra Wikileaks publicering och de som organisation. Artikelförfattaren skapar alltså en mening, eller en nyhet, med händelsen genom att rama in den på det sättet. Händelsen om Daniel Domscheit-Berg avhopp får alltså sin mening och sitt nyhetsvärde genom att det ramar in Wikileaks publicering. Denna negativa sidohändelse associeras och knyts an till Wikileaks med meningen att misstänkliggöra organisationen eller deras publicering. Samtidigt så ger det en bakgrundsinformation till läsaren som sedan kan ta sig vidare på detta negativa spår om Wikileaks. Detta faktum är något som Allan också nämner i sin teori runt inramning av händelser för att producera en nyhet. Att rama in en händelse med en tidigare händelse gör att läsaren får en kort bakgrundsbild av det som kom innan (Allan, 2010:75).

Med det sagt så finns det vissa personer som klargjort att de jobbar med Wikileaks. En sådan figur är Assange. Assange är Wikileaks outtalade ledare. Han är den första personen som dagspressen skulle vänt sig till för att få ett annat perspektiv på läckan. Av de artiklar vi har tagit del av så finns det inget sådant perspektiv. Den enda vinklingen som vi tagit del av i vår empiri runt Julian Assange är de våldtäktsanklagelser mot honom som kom fram i mitten av augusti 2010.

Konspirationsteorierna frodades och många misstänkte inledningsvis att Assange utsatts för en klassisk honungsfälla. Andra är övertygade att det handlar om en man som gått över gränsen. I dag är Assange internationellt efterlyst av Interpol. Sedan han efterlystes har han gått under jorden (Svenska Dagbladet 2010-12-05; 25).

Detta har egentligen inget med själva läckan att göra eller Wikileaks som en organisation. Men genom att kriminalisera organisationens frontfigur, som Assange de facto är, så får det också en inverkan på Wikileaks förtroende. Detta då läsarna endast får ta del av en sida av

händelsen. Något som Shoemaker och Vos (2009) berört. Artikelförfattaren väljer att fokusera på en helt orelaterad händelse när denne återger nyheten om Wikileaks senaste publicering. Vinklingen är då att försöka underminera Wikileaks ansikte utåt och då misstänkliggöra läckan. En organisation som leds av en våldtäktsman och läcker känslig information står inte särskilt högt i kurs bland allmänheten. Det är en genomgående vinkling som går att tyda i delar av vår empiri

Nyhetsrapporteringen handlar inte om Wikileaks eller deras dokumentläcka, utan tar istället upp en sidohändelse. Men ändå så släpps denna händelse förbi portarna och blir en nyhet rörande rapporteringen om publiceringen. Genom att misstänkliggöra organisationens frontfigur och använda detta som ram för att diskutera Wikileaks dokumentläcka så knyts de båda tillsammans. Just Allans tankar om arbetet runt att rama in en händelse på ett visst sätt för att göra det till en nyhet blir väldigt tydligt i detta exempel. Han menar att denna process har en central roll för en artikelförfattare eller journalist när de rapporterar en händelse (Allan, 2010:74). Just detta arbete med att välja ut vilken information som ska publiceras och hur händelsen ska ramas in gör att en nyhet produceras.

Utifrån våra reflektioner av Allan så är det just det som pågår, en produktion av nyheter. I vårt fall så har artikelförfattaren en komplex händelse som har skett och som ska rapporteras om. Genom att knyta an våldtäktsanklagelserna mot Assange med Wikileaks senaste publicering så ramas händelsen in och ges ett större nyhetsvärde. Två skilda händelser som får ett större värde genom att de associeras och ramas ihop med varandra. Eftersom det handlar om våldtäktsanklagelser, som ingen vill bli associerade med, så ställer detta Wikileaks i ett dåligt ljus. Genom att misstänkliggöra den person som är organisationens frontfigur så misstänkliggör man indirekt organisationen som helhet.

Ovanstående citat förklarar också till viss del varför denna händelse blev en nyhet som släpptes genom portarna. Speciellt om man lånar McQuails (1994) tankar om gatekeeping och vad det är för händelser eller information som blir nyheter. Han menar att händelser som ligger nära i tiden och nära mottagaren har en allt större chans att släppas genom portarna (McQuail, 1994:214). I Wikileaks publicering så handlade 819 dokument om Sverige och händelser som endast är ett fåtal år tillbaka i tiden. Läsaren har då lättare att identifiera och relatera till händelsen i sig. Något som bidrar till att händelsen blir en nyhet värd att rapportera.

4.3 Nyhetsrapporteringens inramning

I vårt arbete med att analysera vår empiri så försökte vi identifiera genomgående trender eller teman som var återkommande. Vi har då utgått från Allans (2010) tankar om inramning och försökt identifiera hur artikelförfattarna ramat in själva händelsen som är Wikileaks dokumentpublicering. Något som blev uppenbart ganska tidigt var att huvuddelen av inramningen runt Wikileaks var negativ. Och det var främst utifrån två teman som denna negativa inramning tog form. Två teman som går att urskilja redan ur det tidigare avsnittet runt vikten av gatekeeping. Det första genomgående temat som vi identifierade i vår analys runt nyhetsrapporteringen av Wikileaks var att inramningen försökte misstänkliggöra Wikileaks som organisation.

Tema: Misstänkliggöra

Utifrån Allans tankar så styr inramningen av en händelse den information som släpps igenom gatekeeping processen (Allan, 2010:77). Om det är en negativ inramning så släpps negativ information runt händelsen igenom för att fylla ut det negativa ramverket. Det betyder att även innan läsaren har tagit del av nyhetsrapporteringen så finns det en negativt laddad ram runt händelsen. Det som säljer lösnummer sägs vara skandaler och katastrofer. Människor som blir dödade eller inlåsta har ett större nyhetsvärde än någon som blivit räddad eller friad. En sådan händelse som blev en nyhet är fallet med Bradley Manning. Soldaten som läckte informationen till Wikileaks.

Den 23-årige Manning tvingas vara vaken på bestämda tider, hans sömn övervakas. Avbrottet är en timmes "motion", också då iförda kedjor. Naturligtvis håller killen på att bli både galen och självmordsbenägen, vilket lett till ännu strängare restriktioner. Man har tagit ifrån honom glasögonen och han får inte ha andra kläder än underkläder (Expressen 2011-02-11:6).

Artikelförfattaren har i detta fall valt att fokusera på vad som har hänt den person som möjliggjorde läckan från början. I detta fall är det Bradley Manning som blivit häktad och väntar rättegång. Inramningen i detta fall är att associera Mannings öde med Wikileaks. Istället för att rapportera om läckan så väljer artikelförfattaren att synliggöra den separata händelse där Manning blir fängslad. Samtidigt som kopplingen med Wikileaks görs. Syftet med detta är att skuldbelägga Wikileaks för att ha satt Mannings i fängelse och inte lyckats

skydda deras källa. Något som vidare misstänkliggör Wikileaks som en seriös medieorganisation.

Strukturen för att konstruera en negativ nyhet av en händelse blir, utifrån ovanstående exempel, ganska uppenbar. Främst gäller det att ta en negativ händelse och använda det som ram för att sätta en neutral händelse i dåligt ljus. Händelsen får då en negativ mening och ett nyhetsvärde.

En annan upptäckt i vår analys som är värt att nämna är att i vår empiri så fanns det inga opinionsundersökningar eller andra mätningar runt allmänhetens uppfattning rörande Wikileaks dokumentläcka. Det användes inga kommentarer från människor på gatan, intervjuer eller opinionsundersökningar. Istället var det ett direkt argumenterande för en viss ställning inom diskussionen runt Wikileaks. Det fanns inte heller några röster från anställda hos Wikileaks eller deras frontfigur Julian Assange. Det är viktigt att synliggöra detta för att klargöra den position som dagspressen har. De kan välja vems åsikter det är som ska publiceras för att passa deras inramning. Åter igen så reflekterar denna upptäckt mycket av det vi tidigare nämnt om dagspressens gatekeeping roll och deras arbete med att producera nyheter.

De tidigare avsnitten visar på ett medvetet ställningstagande av artikelförfattarna inom svensk dagspress att framställa Wikileaks publicering som negativ. Artikelförfattarna har valt en viss inramning runt ämnet och då främst via sidohändelser runt Wikileaks istället för läckan i sig. Detta kom något som en överraskning för oss under arbetet med denna uppsats. Wikileaks publicering var enorm och bestod av flera hundratusentals dokument. För svensk del så gällde det 819 dokument. Det är mer än tillräckligt med material att skriva flertalet artiklar. Dagspressen har dock valt att fokusera mycket utrymme på andra händelser än själva publiceringen.

Vi trodde att fokus skulle ligga mycket mer på själva händelsen i sig än all den kritik som har legat på omkringliggande faktorer. Detta var inget vi förutsåg, det var något som kom fram allt eftersom under uppsatsens gång. Det innebar dock inga problem utan blev istället en intressant analysvinkel för oss att undersöka och gå vidare med. Just hur nyhetsrapporteringen har sett ut och att nyhetshändelser ramas in hänger väldigt mycket ihop med varandra.

Just nyhetsrapporteringen och dess inramning runt dokumentläckan är viktig då den påverkar i sin tur framtidsutsikterna för en organisation som Wikileaks. Speciellt då det är en organisation som är beroende av ett folkligt stöd för att fungera. Dels ekonomiskt, genom donationer, och dels publicistiskt. Artikelförfattaren låter kritikers röster bli hörda, samtidigt som personer från Wikileaks har osynliggjorts eller misstänkliggjorts. Detta innebär då att läsaren har en obalanserad grund att bilda sin uppfattning på, något som Shoemaker och Vos (2009) kommenterat. Just denna avsaknad av kommentarer från Wikileaks sida har varit genomgående. Det var något som slog oss över huvudet under analysen. Något som ledde oss till att identifiera det andra genomgående temat i nyhetsrapporteringen runt Wikileaks dokumentläcka.

Tema: Osynliggöra

Osynliggörande är enligt Shoemaker och Vos (2009) då en strategi för att lyfta fram ett ämne medan ett annat sätts i skymundan. Ett exempel på hur svensk dagspress osynliggör information i deras nyhetsrapportering runt Wikileaks är bland annat en artikel där utrikesminister uttalar sig om Wikileaks. Enligt Carl Bildt riskerar Wikileaks publicering att försvaga diplomatin mellan länder.

– Det kommer att göra världen mindre säker. Om vi inte har möjlighet att tala förtroendefullt med varandra blir det i stället megafon-diplomati och det kan leda till mer konflikter och problem. (Dagen 2010-11-29).

I detta citat så är inramningen tydlig med att synliggöra de direkta faror och risker som finns med en läcka likt den Wikileaks publicerade. Fokus ligger på att det inte kommer gå att tala i förtroende med varandra då det istället finns ett överhängande hot om att det som sägs kommer skrikas ut i megafon. Vi ställer oss dock frågande till detta. Borde det inte vara så att det som sägs mellan demokratier ska vara öppet. Om man endast kan föra en konversation i det dolda och inte med mikrofon, då kan det knappast vara särskilt förtroendefullt.

Denna motreaktion existerar dock inte i de negativt inramade artiklar vi tagit del av. Sympatisörer till Wikileaks blir inte utfrågade runt det positiva som finns att tjäna från denna publicering. Anställda från Wikileaks intervjuas inte. Det råder ett totalt mörker runt Wikileaks och en alternativ ställning. När det blir en nyhetsrapportering runt en händelse så

kommer läsarna inte kunna ställa de positiva aspekterna mot de negativa. Detta då Wikileaks, som fokuserar på det positiva som kommer ifrån denna läcka, osynliggörs och får inte sin röst hörd i dagspressens nyhetsrapportering. Om det ständigt släpps igenom negativt inramade nyheter av en händelse så har läsaren inget annat att grunda sin uppfattning om Wikileaks på. I så fall måste denne söka sig utanför den etablerade svenska dagspressen. Detta trots att de journalistiska etikreglerna uppmanar till att synliggöra både det positiva och negativa.

Bland alla dessa negativa inramningar av Wikileaks så fanns det också några enstaka positiva inslag i nyhetsrapporteringen. Det som skiljer dessa artiklar åt mest från de negativa är att de fokuserar mycket mer på själva händelsen i sig. Artikelförfattarna väljer att belysa vad läckan bestod av, varför den läcktes och vad det finns för positiva effekter. Detta kan verka som ett argument mot att de artikelförfattare som gett en negativ nyhetsrapportering var tvungna att rama in det negativt för att få till en negativ vinkling. Detta då händelsen i sig inte endast är negativ utan det finns också positiva faktorer. Något som det finns exempel på i vår empiri, om än få.

Det viktiga är att vi för första gången kan få en gnutta insyn i hur de stora och mäktiga agerar och resonerar när de tror sig vara ostörda, utan att det först måste inträffa en blodig omstörtning där rusiga revolutionärer kastar ut hemliga papper till folkmassan på gatan (Aftonbladet 2010-12-03:10-11).

I denna artikel berör artikelförfattaren en av anledningarna till varför Wikileaks publicerar sin dokumentläcka. Inramningen är att denna läcka på ett demokratiskt och icke våldsamt alternativ synliggöra det som pågår i maktens korridorer. Här ligger dock kärnan av nyheten på själva händelsen och läckan i sig. Artikelförfattaren har formulerat en positiv effekt som kommer från denna läcka. Det är viktigt att synliggöra både det negativa och positiva. Genom att endast synliggöra de negativa aspekterna och inte nämna det positiva innebär att de positiva aspekterna därmed osynliggörs.

5. Slutdiskussion

Den svenska nyhetsrapporteringen har innehållit både kritik och hyllningar av Wikileaks som organisation. Artikelförfattarna har valt att kritisera själva publiceringen men också orelaterade sidohändelser vilka de direkt associerade med Wikileaks. Nyhetsrapporteringen ledde till en diskurs som handlade lika mycket om Wikileaks som organisation och deras frontfigur Julian Assange som det handlade om själva publiceringen i sig.

Utifrån vår empiri så finns det ett flertal exempel på detta. Dagspressen styr om allmänheten ska vara negativa eller inte till Wikileaks publiceringar genom att få läsaren att ta del av våldtäktsanklagelserna mot Julian Assange. Media styr allmänhetens uppfattning kring Wikileaks genom att fokusera på att det råder interna oroligheter inom organisationen. De olika nyanser och detaljer som kan vara viktiga för att kunna skapa sig en någorlunda objektiv bild av verkligheten blir därmed mycket begränsade. Det är med andra ord en ytterst viktig roll som svensk dagspress förfogar över med tanke på den makt som dagspressen faktiskt har. Eftersom media har makten över dagordningen och vilka ämnen vi ska tycka till om och kontrollerar vilken information som släpps igenom portarna så styr de också diskussionen bland allmänheten (McCombs, 2004).

Utifrån vår granskning av hur svensk dagspress rapporterat om Wikileaks har vi identifierat främst två genomgående fenomen, som uppstått utifrån hur artikelförfattarna valt att rama in händelsen. Dels misstänkliggörande, alltså att lägga fokus på kringliggande händelser som inte är direkt relaterade till läckan utan mer syftar till att svärta ner Wikileaks som organisation. Och dels osynliggörande som främst handlar om att lyfta fram ett ämne på bekostnad av ett annat. Där nyhetsmedierna alltså väljer att, medvetet eller omedvetet förlägga en annan händelse i obemärkthet. Med utgångspunkt i dessa resultat finns det skäl att ifrågasätta den svenska dagspressens nyhetsrapportering kring Wikileaks och dess inte alltid självklara syften.

Vidare forskning inom detta område skulle kunna vara att göra en enkätundersökning som kartlägger allmänhetens uppfattning eller attityd mot Wikileaks. En undersökning som tar reda på om den har förändrats av deras senaste publicering och redovisa hur den ser ut idag till skillnad från tidigare.

6. Källförteckning

Allan, Stuart. (2010) *News Culture*, Maidenhead: Open University Press,

Findahl, Olle & Höijer, Birgitta. (1981). *Text och innehållsanalys: En översikt av några analystraditioner*, Stockholm: Publik- och programforskningsavdelningen

Jarlbro, Gunilla (red.). (2000). *Viken metod är bäst – ingen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur

McCombs, Maxwell. (2004). *Makten över dagordningen. Om medierna, politiken och opinionsbildningen*, Cambridge: Polity Press Ltd.

McQuail, Dennis. (2000). *McQuail's mass communication theory*, London: SAGE

McQuail, Dennis. (1994). *McQuail's mass communication theory*, London: SAGE

Shoemaker, J. Pamela & Vos, P. Tim. (2009). *Gatekeeping Theory*, New York: Routledge

Vetenskapliga artiklar

Ahluwalia, Pal & Miller, Toby. (2011). *Wikileaks looks up*. *Social Identities*, vol 17, nr 2, sid 167. Routledge

Amorsie, Drew. (2011). *Wikileaks `Cablegate` Dominates Year End Headlines*. *Infosecurity*, vol 8, nr 1, sid 6-9. Elsevier

Bolt, Neville. (2010). *The Leak Before The Storm*. *The RUSI Journal*, vol 155, nr4, sid 46-51. Routledge

Brian, Danielle & McDermott, Patrice & Weins, Jake. (2011). *Wikileaks is a wake-up call for openness*. *Government Information Quarterly*, vol 28, nr 2, sid 135-136. Elsevier

Drogt, Emily & Fanningen, Kurt. (2011). *E-Discovery and Its Global Implications*. Journal of Corporate Accounting & Finance, vol 22, nr 3, sid 17-23. Wiley

Goth, Greg. (2011). *Welcome to the Age of Antidiplomacy*. IEEE Internet Computing, vol 15, nr 2, sid 7-10. IEEE

Gruenbaum, Oren. (2011). *Commonwealth News Update*. The Round Table, vol 100, nr 412, sid 15-32. IEEE

Haines, Joe. (2011). *The right to know is not absolute*. British Journalism Review, vol 22, nr 1, sid 27-32. Sage Publications

Kovel, Joel. (2011). *Wikileaks Forever*. Capitalism Nature Socialism, vol 22, nr 1, sid 1-3. Routledge

Kowko, Marc. (2011). *Securing Our Nation and Protecting Privacy*. Vol 2011, nr 6, sid 1-6. IEEE Long Island

Mansfield-Devine, Steve. (2011). *Anonymous: serious threat or mere annoyance?*. Network Security, vol 2011, nr 1, sid 4-10. Elsevier

Schneider, David. (2011). *Network Defense Gone Wrong*. IEEE Spectrum, Vol 48, nr 2, sid 11-12. IEEE

Vercoe, Liz. (2011). *Tory supporters say: 'No more'*. British Journalism Review, vol 22, nr 1, sid 13-16. Sage Publications

(2008). *BNP loses members list in Wikileaks row*. Computer Fraud & Security, vol. 2008, nr 12, sid. 3-4. Elsevier Advanced Technology

(2010). *Wikileaks provokes major online battle*. Computer Fraud & Security, vol. 2010, nr 12, sid. 3. Elsevier Advanced Technology

(2008). *BNP members revealed by list leak*. Computer Fraud & Security, vol. 2008, nr 12, sid. 2. Elsevier Advanced Technology

Digitala referenser

wikileaks.org - <http://www.wikileaks.ch/About.html> (Tillgänglig den 12:e maj 2011)

openleaks.org - <http://www.openleaks.org/content/about.shtml> (Tillgänglig den 12:e maj 2011)

cabelgate.org - <http://wikileaks.org/cablegate.html> (Tillgänglig den 12:e maj 2011)

Tidningsartiklar

819 punkter om Sverige - Carl Bildt bekymrad – har kontaktats av Washington. (2010). *Expressen*, 29 november. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Ett slag mot vår historiebeteckning. (2010). *GT*, 2 december. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Hög svansföring lösnings metod (2010). *Svenska Dagbladet*, 2 december. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

”Gör vår värld mer osäker”. (2010). *Dagen*, 29 november. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Wikileaks avslöjanden öppnar dörrarna - till maktens stängda rum. (2010). *Aftonbladet*, 3 december. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Hemligstämplat. (2010). *Svenska Dagbladet*, 5 december. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Hemligt avtal löste atombråk Iran jagar teknik i 30 länder. (2011). *Svenska Dagbladet*, 18 januari. Tillgänglig: Mediearkivet. [2011-03-19]

Vi måste prata om Bradley. (2011). *Expressen*, 11 februari. Tillgänglig: [Mediearkivet](#). [2011-03-19]